

Factsheet

Naleven van de leeftijdsgrens alcohol op evenementen

Alcoholverstrekking tijdens evenementen

Op drukke evenementen komen jongeren in aanraking komen met alcoholhoudende drank. De beschikbaarheid van alcohol, de bijbehorende gezondheidsschade en eventuele overlast tijdens evenementen kunnen worden beperkt door het inzetten van verschillende maatregelen. Bijna alle maatregelen, die op dit vlak worden genomen hebben te maken met het handhaven van de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcoholhoudende dranken. Deze maatregelen zijn ter ondersteuning van een breder alcoholmatigingsbeleid tijdens evenementen en kunnen door de gemeente als vergunningverlener worden ingezet, rekening houdend met de lokale situatie van het evenement (denk aan aantal en type bezoekers).

De factsheet geeft een beknopt overzicht van wat er begin 2013 aan praktische kennis voorhanden is op het gebied van een verantwoorde alcoholverstrekking tijdens evenementen en is bedoeld voor iedereen die beleidsmatig of adviserend betrokken is bij evenementen en/of evenementenbeleid.

De Drank- en Horecawet op 1 januari 2013 - wat is er veranderd?

De [Drank- en Horecawet \(DHW\)](#) is gericht op een verantwoorde verstrekking van alcohol. De wijzigingen in de DHW hebben als doel om met extra maatregelen het alcoholgebruik onder jongeren terug te dringen, alcoholgerelateerde verstoring van de openbare orde te voorkomen en de administratieve lasten voor de ondernemer te voorkomen. Op basis van deze wet is het bijvoorbeeld verboden zwak alcoholhoudende drank te schenken aan jongeren onder de 16 jaar, en sterke drank aan jongeren onder de 18 jaar. Ook doorschenken aan personen onder invloed is verboden.

Strafbaarstelling jongeren

Op 1 januari 2013 is de [gewijzigde Drank- en Horecawet](#) van start gegaan met als belangrijke wijziging dat jongeren onder de 16 voortaan strafbaar zijn als ze op straat of in de openbare ruimte alcoholhoudende drank bij zich hebben. Net als degene die het drankje onder de leeftijdsgrens verkoopt. Overtreedt een jongere deze regel? Dan kan een gemeentelijke toezicht-houder of een politieagent hier een boete voor geven. De wet is aangescherpt om jongeren beter tegen de schadelijke gevolgen van alcohol te beschermen.

Wetsvoorstel leeftijd van 16 naar 18 jaar

In het regeerakkoord is opgenomen dat de leeftijdsgrens voor verkoop van alcohol (en strafbaarstelling voor bezit van alcohol) naar 18 jaar gaat. Het voornemen is dit per 1 januari 2014 in te laten gaan, tegelijk met de verhoging van de leeftijdsgrens voor roken.

Wist u dat?

De Handreiking Evenementenveiligheid (HEV) is een hulpmiddel bij het organiseren van veilige evenementen. In de handreiking worden de processen bij gemeenten, organisatoren en hulpdiensten op elkaar afgestemd en wordt voorgeschreven wie informatie aan wie verstrekt op welk moment en hoe snel. Naast de procesbeschrijvingen worden ook de rollen en verantwoordelijkheden bij evenementen benoemd. Tevens zijn normeringen opgenomen waar evenementen aan moeten voldoen.

Het toezicht op de naleving van de wet

Gemeenten hebben meer bevoegdheden op het gebied van regelgeving en handhaving. Het toezicht op de naleving van bijna alle bepalingen van de DHW is van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit naar de gemeenten gegaan. De controles worden uitgevoerd door toezichthouders (Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar/BOA's) DHW in dienst van de gemeente. Het [Expertisecentrum Handhaving DHW](#) helpt toezichthouders en vergunningverleners met het toepassen van de DHW.

Wat wijzigt er voor kleinschalige of eenmalige evenementen?

In enkele opzichten is de wetgeving rond alcoholverstreking tijdens evenementen versoepeld. De persoon die leiding geeft aan de alcoholverstreking tijdens evenementen hoeft op grond van de gewijzigde wet niet meer verplicht te beschikken over een Verklaring Sociale Hygiëne. Dit maakt het voor mensen zonder horeca- of slijterijbedrijf gemakkelijker een dergelijke ontheffing aan te vragen, bijvoorbeeld voor een eendaags en/of kleinschalig evenement. De beslissing om een ontheffing al dan niet te verlenen voor evenementen blijft een bevoegdheid van de burgemeester. Gemeenten kunnen op verschillende manieren in de eigen verordening afwijken van deze 'versoepelingen' in de wet en aanvullende maatregelen treffen om alcoholmisbruik te voorkomen.

Welke instrumenten voor het controleren van leeftijden zijn er beschikbaar?

In de voorbereiding

- *Informatie over alcoholbeleid*
Informeert de organisator al bij de aanvraag voor de evenementenvergunning over alcoholbeleid. Dit kan in de vorm van een brochure. Bekijk, bijvoorbeeld [de brochure voor evenementorganisatoren](#) van het project 'Verzuip jij je toekomst?' in de regio Zuid-Holland Zuid en de [evenementenbrochure](#) van het project 'Think before you drink' in de regio West-Brabant. Zorg dat organisatoren een helder beleid rond de verstrekking van alcohol opstellen, dat kan in een formulier voor vergunningaanvraag, of in een gesprek met verslaglegging.
- *Vergunningaanvraag*
Een gemeente kan in het kader van een breder vastgesteld alcoholmatigingsbeleid afwijken van de versoepeling en bepalen dat bij "risicovolle evenementen" de aanwezigheid van een SVH'er wél verplicht is. Dit kunnen evenementen zijn waar het risico op overmatig alcoholgebruik groot is en waar veel jeugd aanwezig is. In deze bepaling is het gebruik van het woord 'risicovol' belangrijk. Een algehele SVH-verplichting is niet houdbaar omdat de wetgever deze wijziging

heeft aangebracht in het kader van de algehele lastenverlichting. Ook kan een gemeente in de vergunningaanvraag een organisator verplichten om maatregelen te beschrijven die hij zal inzetten om overmatig alcoholgebruik te voorkomen. Bij het project 'Laat je niet flessen' van de gemeente Valkenswaard werd in de vergunningaanvraag [een passage opgenomen](#) (zie pagina 6, 8B) waar organisatoren gevraagd werden 3 maatregelen te beschrijven om het alcoholmisbruik onder jongeren (onder en boven de 16) te voorkomen.

- *Geïnstrueerd personeel*

Veel evenementen draaien op vrijwilligers of tijdelijk ingehuurd personeel. Zorg dat dit personeel goed geïnstrueerd is door bijvoorbeeld een training. Onderwerpen die aan de orde zouden moeten komen zijn: DHW; het gevoerde alcoholbeleid; training van het personeel op praktische vaardigheden als "nee" verkopen; het controleren op leeftijden en het niet doorschenken aan personen in kennelijke staat van dronkenschap. Dit kan bijvoorbeeld door een cursus [Barcode](#) of [Instructie Verantwoord Alcoholshenken](#).

Tijdens het evenement

- *Korte briefing*
Probeer vlak voor de start van het evenement in een gezamenlijke briefing met het voltallige personeel in korte tijd weer alle neuzen dezelfde kant op te krijgen. Herhaal de hoofdlijn van de eerder gehouden training, vestig de aandacht op de handhavingketen en zorg dat iedereen het verantwoord schenken weer 'on top of mind' heeft.
- *Communiceer huisregels*
Bezoekers kunnen zich alleen aan de regels houden als ze de regels ook kennen. Zorg dus voor een communicatietraject zodat alle bezoekers kennis kunnen nemen van de geldende regels, zoals schenktijden, leeftijds grenzen, dronkenschap.
- *Het controleren van leeftijden*
Het, volgens de DHW verplichte, controleren van de leeftijd is aan de bar vaak ondoenlijk. Creëer een eenmalig moment waarbij jongeren gecontroleerd kunnen worden. Doe dit op een logische plek, bijvoorbeeld daar waar toegangsbewijzen of consumptiemunten worden verkocht.
Om de doorstroming en goede controle van identiteitsbewijzen te waarborgen is het aan te bevelen om gebruik te maken van hulpmiddelen:
 - Geautomatiseerde leeftijdscontrole door middel van een apparaat als de ID-swiper
 - Posters of kaartjes met daarop de minimale geboortedatum van de bezoeker

Als de leeftijd van de bezoeker eenmaal is vastgesteld is het van belang bezoekers die oud genoeg zijn om alcohol te mogen kopen en te nuttigen, zichtbaar te maken. Het beste systeem is om alle bezoekers die alcohol mogen kopen en nuttigen te voorzien van een polsbandje. Er geldt dan: géén bandje = géén alcohol. Het blijkt in de praktijk niet altijd haalbaar om alle bezoekers van 16 jaar en ouder te voorzien van een leeftijdsbandje. Dit geldt vooral voor open evenementen met veel bezoekers als bijvoorbeeld de Nijmeegse vierdaagsefeesten. Dan is het beter om het om te draaien: geef iedereen die er jonger uitziet dan 25 een polsbandje. Dit vergt echter wel meer oplettendheid aan de bar, omdat nu niet geldt géén bandje = géén alcohol. Barpersoneel moet jongeren zonder bandje dan naar de centrale leeftijdscontrole sturen.

- *Evenementenmedewerkers controleren preventief*
De evenementenorganisatie geeft enkele medewerkers de taak om tijdens het evenement te controleren of de huisregels goed nageleefd worden. Door het barpersoneel aan te spreken op een goede naleving, ook tijdens drukke momenten, worden overtredingen van de DHW voorkomen. Deze "sfeerbewakers" kunnen getraind worden om ook jongeren aan te spreken die zonder bandje alcohol in hun bezit hebben, of jongeren die al gekochte alcoholische dranken doorgeven aan minderjarigen.
- *Gemeente kan controleren*
Bezoekers en evenementenorganisaties zijn eerder geneigd zich aan de regels te houden als er regelmatig wordt gecontroleerd. Gemeente kan zichtbaar en onzichtbaar toezicht inzetten. Deze toezichthouders DHW (BOA's) controleren preventief en repressief op bijvoorbeeld dronkenschap en of jongeren onder de 16 in bezit van alcohol. Ook kunnen zij het barpersoneel zowel preventief als repressief controleren op naleving van de DHW.
- *Controle door het inzetten van mysteryshoppers*
Het naleven van de leeftijds grenzen uit de DHW is ingewikkeld. Het is dan ook van belang om de gekozen systematiek te controleren door middel van bijvoorbeeld mysteryshoppers. 15-jarige jongeren worden op pad gestuurd om zelf aan de bar alcohol te kopen. De wetenschap dat er op deze manier gecontroleerd kan

worden houdt de barmedewerkers scherp op de regel.

Na afloop van het evenement

- *Evaluatie*
Verzamel alle gegevens van het evenement, denk hierbij aan mysteryshop onderzoek, vragenlijsten onder personeel, EHBO en bezoekers. Een scherpe analyse van de uitvoering van het alcoholbeleid geeft aanleiding tot het bijstellen van het beleid of het aanpassen van details in de uitvoering die er voor kunnen zorgen dat knelpunten worden weggenomen en succesfactoren worden geïntensiveerd.

Onderzoek naleving leeftijds grens op evenementen

De naleving van de leeftijds grenzen voor de verkoop van alcoholhoudende dranken op evenementen is in 2011 onderzocht (STAP 2011). Voor jongeren onder de 16 jaar was het makkelijk om alcohol te kopen op allerlei verschillende evenementen. Enkel en alleen het inzetten van leeftijdsbandjes is niet voldoende. Wanneer de ondernemers en het personeel niet beschikken over de motivatie om het systeem ook consequent uit te voeren en het doel van het systeem niet onderschrijven is het gedoemd te mislukken. Wanneer de leeftijdsbandjes worden ingezet op verzoek van de ondernemer, het personeel wordt getraind en in de uitvoering goed wordt ondersteund, zoals tijdens de Nijmeegse Vierdaagsefeesten, verbetert de naleving met ongeveer 50% (Nuchter 2012). Wanneer er daarnaast wordt gewerkt met zichtbaar toezicht op het evenemententerrein (tijdens het scholierencarnaval in Sittard-Geleen) en alle partijen samenwerken stijgt de naleving naar 72%. In 71% van de aankoop pogingen werd er gevraagd om een polsbandje. En wanneer men dit deed, was een correcte naleving erg hoog (99%). Wel is er winst te behalen in de intensiviteit waarmee de barmedewerkers controleren op de polsbandjes op drukke momenten. Dit heeft direct invloed op de naleving van de leeftijds grenzen (Nuchter 2013).

Op weg naar een succesvolle aanpak

De naleving en handhaving van de leeftijds grens voor de verkoop van alcoholhoudende dranken vraagt inspanning. Alleen het inzetten van polsbandjes is niet afdoende. Draagvlak voor deze maatregel is essentieel voor een geslaagde aanpak,

Wist u dat?

Andere effectieve maatregelen op het gebied van alcoholmatiging zijn: het tegengaan van het binnensmokkelen van eigen drank en het maken van afspraken met supermarkten over drankverkoop tijdens een evenement. Ook is effectief gebleken om de prominente beschikbaarheid van alcohol te verminderen, niet zozeer het aantal tappunten te verminderen, maar wel door het zorgen voor een aantrekkelijk alcoholvrij aanbod qua smaak en in aanschafprijs.

net als het inzetten van handhaving van de leeftijdsgrens. In het algemeen geldt: hoe intensiever er ingezet wordt op draagvlak, regelgeving en handhaving, voor, tijdens en na het evenement, des te beter het resultaat.

Praktijkvoorbeeld: Leeftijdspolsbandjes scholierencarnaval Sittard-Geleen succesvolmon

Tijdens het scholierencarnaval in Sittard-Geleen komen jaarlijks zo'n 7000 scholieren en studenten bijeen om het carnavalsfeest in te luiden. Sinds 3 jaar wordt door veel partijen samengewerkt om alcoholconsumptie onder de 16 jaar te voorkomen, zo ook in 2012: horeca, gemeente, security, Mondriaan verslavingspreventie, politie, Halt, supermarkten, scholen en [Nuchter - kenniscentrum leeftijdsgrenzen](#).

ID-Swipers

Op het terrein, dicht bij de ingangen, waren twee plekken waar jongeren onder de 25 jaar een polsbandje konden halen. Ieder boven de 16 kreeg zo'n bandje. Wie geen bandje droeg, kon geen alcohol kopen. Met ID-swipers, kon in één oogopslag worden gezien of jongeren 16 of 18 plus waren. Vooraf heeft de gemeente samen met Mondriaan, een persbericht uitgegeven, waardoor jongeren al op de hoogte waren van de strenge controles en de meesten hadden hun identiteitsbewijs bij zich.

Toezicht op wederverstrekking

Om toezicht te kunnen houden op het doorgeven van gekochte alcoholische dranken aan minderjarigen, liepen er drie preventief toezichthouders van Nuchter op het terrein. Deze oud-VWA controleurs spraken jongeren zonder polsbandje, die toch alcohol dronken, aan. Wanneer ze inderdaad jonger waren dan 16, werden ze verzocht om hun drankje weg te gooien (bezit was in 2012 nog niet strafbaar). De handhaving met polsbandjes, het van tevoren trainen van het barpersoneel en het toezicht, werkte zeer preventief. Daarnaast werd opgemerkt dat het bij jongeren en andere aanwezigen een normverandering teweeg heeft gebracht. Doordat er met zoveel partijen afspraken gemaakt waren, werd de boodschap heel eenduidig uitdragen.

Stunten met fris: twee voor de prijs van één

Buiten het terrein heeft de politie extra gecontroleerd op indrinkende jongeren en, waar nodig, een Halt Leerstraf alcohol uitgedeeld. Ook de supermarkten in de buurt van het terrein waren extra geïnstrueerd op het controleren van leeftijden bij alcoholverstreking. De aanwezige EHBO'ers op het terrein volgden een extra training om goed om te kunnen gaan met drank- en drugs incidenten. Daarnaast was er op het evenement een aantrekkelijk alternatief voor de jongeren: de horeca had gezorgd voor een stuntprijs voor de frisdrank: twee fris voor de prijs van één.

Een geslaagd en rustig verlopen scholierencarnaval

De EHBO-post heeft aangegeven dat ze minder jongeren met alcohol- en drugsgerelateerde klachten hebben behandeld dan voorgaande jaren. Ook de politie heeft geconstateerd dat het alcoholgebruik buiten het evenemententerrein op de Markt met 35 procent is afgenomen.

Integraal is de sleutel

Uit de evaluatie is gebleken dat de integrale aanpak met alle partijen en een goede voorbereiding een succesfactor is. Hiermee wordt draagvlak gecreëerd voor de aanpak. Met name een instructie voor barpersoneel is een belangrijke succesfactor gebleken.

Meer informatie

Download de [brochure alcoholmaatregelen voor gemeenten](#)

Colofon

Uitgave
Trimbos-instituut
Postbus 725
3500 AS Utrecht
T: 030 - 297 11 00
www.trimbos.nl
info@trimbos.nl

Deze factsheet is gemaakt met financiële steun van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Tekst
Marloes van Goor, Trimbos-instituut
Martijn Planken, GGD regio Nijmegen
Miriam Kramer, Mondriaan
Verslavingspreventie

Advies
Aukje Sannen, Trimbos-instituut
Kim Joe Lie, Nuchter
Marian Gacsbaranyi-Smink,
Nederlandse Voedsel en Waren
Autoriteit

Ontwerp en vormgeving
Canon Nederland NV

Druk
1e druk april 2013

Bestelinformatie
Deze factsheet (PFG91315) is gratis te downloaden via www.trimbos.nl.

Vragen?
Heeft u vragen naar aanleiding van deze publicatie :
Centrum Veilig en Gezond Uitgaan
T 030 - 295 94 90 |
E info@veiligengezonduitgaan.nl

Copyrights Trimbos-instituut
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd of openbaar gemaakt, in enige vorm op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.